

Sygn. akt I C 593/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 września 2016 roku

Sąd Rejonowy w Suchej Beskidzkiej I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Kazimierz Firlej
Protokolant:	protokolant sądowy Aneta Rzepka

po rozpoznaniu w dniu 22 września 2016 roku w Suchej Beskidzkiej

na rozprawie

sprawy z powództwa J. D. (1)

przeciwko A. D. (1)

o ustalenie nieistnienia posiadania

1. oddała powództwo;

2. zasądza od powoda J. D. (1) na rzecz pozwanego A. D. (1) kwotę 617 zł (sześćset siedemnaście złotych) z tytułu kosztów zastępstwa prawnego.

Sygn. akt I C 593/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 22 września 2016 r., sygn. I C 593/15

W pozwie z dnia 24 kwietnia 2015 r. (k. 2) powód J. D. (1) wniósł o ustalenie, że pozwanemu A. D. (1) nie przysługuje w żadnej części prawo własności w odniesieniu do nieruchomości leśno- pastwiskowej wpisanej w rejestrze gruntów wsi Z. w poz. (...) oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu żądania (k. 2-4) powód wskazał, iż w dniu 13 lutego 1997 r. Z. D. w drodze darowizny w formie aktu notarialnego przeniosła na swojego syna- A. D. (1) własność szeregu nieruchomości, w tym cały swój udział wynoszący 9/32 części w nieruchomości leśno- pastwiskowej wpisanej w rejestrze gruntów wsi Z. w poz. (...). Zawierając wskazaną umowę, Z. D. i pozwany oświadczyli, że są władającymi wskazanej nieruchomości. W dalszej części powód podniósł, iż wskazana czynność prawna jest nieważna, bowiem ani Z. D., ani jej poprzednicy prawni nigdy nie byli właścicielami tych nieruchomości, nigdy też nie władali- nie posiadali go ani w żaden sposób nie wykonywali nad nim władztwa w sposób faktyczny, nie wiedzą gdzie wskazany grunt się znajduje. Strona powodowa wskazała również, iż przedłożony do aktu notarialnego dokument wypisu, jak i stanowiący jego źródło rejestr gruntów zawiera dane niezgodne ze stanem faktycznym i opiera się na omyłkowym wpisie, polegającym na przekreśleniu w protokole władania ewidencji prawidłowo wpisanego imienia władającego E. D. i nadpisaniu ołówkiem nad jego nazwiskiem imienia „A.”, a następnie wpis dokonany ołówkiem został poprawiony długopisem przez nieustaloną osobę. W oparciu o wskazane niezgodności Z. D. i A. D. (1) złożyli przed notariuszem nieprawdziwe – w ocenie powoda –

oświadczenia o rzekomym władaniu tą nieruchomością. Powód wraz z siostrą podjęli starania o wyjaśnienie wskazanej niezgodności, zmierzające do uaktualnienia ewidencji gruntów, które na drodze postępowania administracyjnego okazały się bezskuteczne, głównie wobec braku prawnych instrumentów, za pomocą których wnioskodawca mógłby spowodować uaktualnienie operatu szacunkowego.

W odpowiedzi na pozew z dnia 20 września 2015 r. (k. 44) pozwany A. D. (1) wniósł o odrzucenie pozwu względnie oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda kosztów procesu.

W uzasadnieniu stanowiska pozwany podał (k. 44- 45), iż pomiędzy nim i jego żoną a powodem toczyła się już sprawa o to samo roszczenie i została już prawomocnie zakończona pod sygn. I C 174/11. Niezależnie od powyższego, pozwany zarzucił również brak legitymacji procesowej po stronie powoda do wniesienia pozwu, bowiem nie wykazał on podstawy, na której miałby prawo wystąpić z takim roszczeniem, skoro nie nazywa się E. D., nie był stroną umowy z 1997 r., ani też nie wykazał, iż zawarcie tej umowy spowodowało bezpośredni dla niego skutek w postaci niemożności zadośćuczynienia jego roszczeniu. Nadto podniesiono, iż pozwany nie był jedyną stroną umowy z dnia 13 lutego 1997 r. , a obecnie nie jest jedynym właścicielem wskazanego udziału. W ocenie pozwanego minął powodowi również termin do podważania ważności przedmiotowej umowy. Pozwany podniósł także, że powód nie wykazał interesu prawnego dla zasadności swego żądania. W dalszej części uzasadnienia pozwany podał, iż o tym, że wpis E. D. w ewidencji był omyłkowy świadczy fakt, że od początku (co nie było przekreślone) jako numer domu władającego jest numer (...), a więc numer domu zamieszkiwanego przez A. D. (2) (nigdy zaś pod tym numerem nie mieszkał E. D.). Pod wskazanym numerem mieszka pozwany, a wcześniej jego dziadek- A. D. (2). Nadto, wskazano, iż nadpisywanie i przekreślanie było przyjętą praktyką z różnych przyczyn, czy to przez wpisanie następców prawnych, czy prostowanie pomyłek. Pozwany podniósł także, że E. D. nigdy nie figurował jako właściciel udziału w tej spółce, zaś poprzednicy prawni pozwanego figurowali w poświadczeniu z Lwh (...) Kw. (...). Pozwany podał również, iż jego dziadek- A. D. (2) wskazany udział otrzymał od swojej swatowej- A. z., z domu B. (B.) , która była matką Z. D.. Darowizna ta stanowiła wiano Z. D., a z przyczyn prawnych musiała zostać dokonana na A. D. (2). Pozwany zarzucił również, iż powód nie wykazał, aby E. D. był właścicielem jakiegokolwiek nieruchomości i jaka była podstawa jego wpisu do ewidencji gruntów oraz nie wykazał twierdzeń , iż pozwany oraz jego matka nigdy nie byli współwładającymi oraz nie potrafili określić miejsca własnego użytkowania w tejże jednostce.

W piśmie przygotowawczym z dnia 9 grudnia 2015 r. (k. 56-58) strona powodowa wskazała, iż sprawa do sygn. I C 174/11 nie została prawomocnie zakończona i nie dotyczyła tego samego roszczenia, a z treści niniejszego pozwu wynika że przede wszystkim powód kwestionuje władanie pozwanego w stosunku do nieruchomości leśno-pastwiskowej wpisanej w rejestrze gruntów wsi Z. w poz. (...), a podstawę prawną żądania stanowi art. 189 k.p.c. Dalej wskazano, iż A. D. (3) była babką powoda. Po przeprowadzeniu postępowania spadkowego, udział w części 4/896 nieruchomości wpisanej w KW (...) został odziedziczony przez spadkobierców. Ojciec powoda – K. D. , w wyniku dziedziczenia otrzymał (...) część nieruchomości wpisanych w KW (...), który następnie przekazał powodowi w drodze darowizny. Z kolei, pozwany nie mógł otrzymać udziału 9/332 części w przedmiotowej nieruchomości , bowiem darczyńca prawa takiego nie posiadał. Podniesiono również, iż do 1997 r. E. D. widniał jako osoba współwładająca w rejestrze władania (...), a następnie został bezpodstawnie wykreślony. Strona powodowa wskazała również, iż władanie jest stanem faktycznym, a skoro pozwany nigdy nie użytkował powyższego tereny to nie może być władającym, z kolei nieruchomością tą władali zarówno E. D., jak i K. D. , a obecnie również powód. Odnosząc się do twierdzeń pozwanego, powód wskazał, iż A. D. (2) nie mógł być władającym, gdyż jak pozwany twierdzi- był właścicielem w/w udziałów, wobec czego nie mógł być wpisany do protokołu władających. Z kolei, pozwany zaprzeczył, aby E. D. figurował jako właściciel udziału, gdyż był ujęty jako osoba władająca. Z kolei, wpis do ewidencji gruntów i budynków nie świadczy jeszcze o tym, że nieruchomością ktoś faktycznie włada lub jest jej właścicielem. Swój interes prawny w żądaniu wskazanego ustalenia powód upatruje w możliwości zasiedzenia powyższych nieruchomości oraz spowodować naruszenie posiadania powoda.

W piśmie z dnia 7 stycznia 2016 r. (k. 77) pełnomocnik powoda sprecyzował żądanie pozwu wskazując, iż wnosi o ustalenie nieistnienia po stronie pozwanego posiadania (władania).

W piśmie przygotowawczym z dnia 23 maja 2016 r. (k. 85- 86) pełnomocnik pozwanego wniósł również o zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, a nadto wskazał, iż powód domaga się ustalenia nieistnienia posiadania, które w doktrynie i judykaturze przyjmowane jest jako stan faktyczny, wobec czego oparcie roszczenia o ustalenie nieistnienia posiadania nie jest możliwe. Podniesiono nadto, iż jedną z intencji powoda jest uzyskanie podstawy do wykreślenia pozwanego w ewidencji gruntów jako posiadacza nieruchomości w jedn. rej. (...) w Z.. Z kolei, dokonywanie zmian w ewidencji gruntów odbywa się w trybie i na zasadach wskazanych w ustawie Prawo geodezyjne i kartograficzne. W konsekwencji, w ocenie strony pozwanej, droga sądowa jest niedopuszczalna i na tej podstawie winno nastąpić odrzucenie pozwu. W dalszej kolejności zarzucono, iż w przedmiotowej sprawie powód nie ma interesu prawnego w ustaleniu nieistnienia posiadania przez pozwanego, gdyż w ten sposób nie może uzyskać pełnej ochrony swoich rzekomych praw, której mogłaby dochodzić w drodze powództwa o świadczenie. Pozwany podniósł również, iż udział w wysokości 2/896 w nieruchomości wpisanej do KW (...) to zupełnie inny udział w tej samej nieruchomości. W tym samym poświadczeniu, w którym figuruje babka powoda- A. D. (3), figuruje również S. z C. B. w 6/64 częściach na podstawie wpisu z 1930 r., która swój udział zbyła na rzecz A. Z. (1), która z kolei przekazała go swojemu swatowi- A. D. (2), a ponadto A. Z. (1) nabyła również część od klasztoru z P.- ojca B.. Wskazano więc, iż powód posiada odrębny udział w tej nieruchomości, zupełnie inny od udziału pozwanego, o czym ma świadczyć treść decyzji podatkowych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 13 lutego 1997 r. matka pozwanego A. Z. (2) D. darowała temu pozwanemu w formie aktu notarialnego m.in. cały swój udział wynoszący 9/332 części w nieruchomości leśno- pastwiskowej wpisanej w rej. gruntów wsi Z. w poz. (...), mającej łączną pow. 17,6274 ha.

Dowód: kopia wypisu aktu notarialnego z dnia 13.02.1997 r. (k. 28-30).

W wykazie zmian gruntowych dla wskazanej nieruchomości sporządzonego w dniu 27 marca 2006 r. jako współwładający figuruje kilkadziesiąt osób, w tym pozwany A. D. (1) w udziale 18/332. Wcześniej pozwany figurował jako władający tą nieruchomością w udziale wynoszącym 9/332 części. Zarówno Z. D., jak i pozwany A. D. (1) zostali wpisani jako władający w miejsce A. D. (2), który z kolei figurował w ewidencji gruntów i budynków jako władający przedmiotową nieruchomością w 110/89 części. Przy czym zarówno w ewidencji gruntu z 1989 r., jak i w protokole władania z 1968 r. wpis A. D. (2) nastąpił poprzez przekreślenie imienia „E.”, przy czym wpisany był również przy nim numer domu (...), pod którym z kolei zamieszkiwał A. D. (2), a obecnie pozwany. Wcześniej pod wskazanym adresem zamieszkiwała A. z K. M. (...) pozwanego, która była stroną kontraktu kupna i sprzedaży z 1913 r. E. D. był zaś dziadkiem powoda. Również babka powoda- A. D. (3) figurowała w ewidencji jako władająca wskazaną nieruchomością w 2/896 częściach, przy czym udział ten przeszedł następnie w drodze dziedziczenia na jej następców prawnych, w tym K. D.- ojca powoda, a przejście własności wskazanego udziału zostało wpisane w dziale II księgi wieczystej nr KW. (...) stanowiącej dalszy ciąg wykazu hipotecznego gminy katastralnej Z. Lwh (...), w konsekwencji czego K. D. nabył udział w 2/6272 częściach w przedmiotowej nieruchomości. W chwili obecnej pozwany nie figuruje jako właściciel w księdze wieczystej o nr (...). Figuruje w niej zaś powód w 496248/1556233728 częściach.

Dowód: wykaz zmian gruntowych z dnia 27.03.20106 r. (k. 14), karta gospodarstwa (k. 24), protokół władania z 1968 r. (k. 25), rejestr ewidencji gruntu (k. 26- 27), kontrakt kupna i sprzedaży (k. 47), poświadczenie hipoteczne z 10.03.2006 r. (k. 48- 49, 61-62), zawiadomienie z dnia 21.12.2006 r. (k. 63), odpis zwykły z KW nr (...) (k. 64- 72).

Pozwany opłaca podatki od przedmiotowej nieruchomości w wysokości proporcjonalnej do jego udziału w posiadaniu tej nieruchomości.

Dowód: decyzja z dnia 26.01.2016 r. (k. 89), nakaz płatniczy na rok 2011 i 2010 (k. 90- 91), zaświadczenie z dnia 17.09.2007 r. (k. 46).

Poprzednik prawny powoda- K. D., a następnie sam powód, zainicjowali postępowanie administracyjne zmierzające do zmiany wpisu w ewidencji gruntów poprzez ujawnienie osoby aktualnie władającej w miejsce E. D., powołując się na okoliczność, iż wykreślenie z ewidencji imienia „E.” i ręczne dopisanie imienia „A.” nastąpiło bezprawnie. Wyrokiem z dnia 10 lutego 2011 r. ostatecznie Wojewódzki Sąd Administracyjny w Krakowie, sygn. III SA/Kr 263/10 oddalił skargę złożoną przez powoda na decyzję Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego z dnia 22 stycznia 2010 r. utrzymującą w mocy decyzję Starosty (...) z dnia 28 września 2008 r., którą Starosta S. odmówił ujawnienia J. D. (1) w operacie ewidencji gruntów obrębu Z. w poz. (...) jako współwładającego.

Dowód: kopia wyroku WSA w Krakowie z dnia 10.02.2011 r. (k. 5- 13), decyzja z dnia 28.05.2008 r. (k. 15-16), decyzja z dnia 05.03.2007 r. (k. 17- 18), odwołanie z dnia 20.03.2007 r. (k. 19- 21), pismo z dnia 10.02.2006 r. (k. 22), pismo z dnia 07.03.2006 r. (k. 23).

Ustalenia Sądu znajdują uzasadnienie we wszystkich przeprowadzonych dowodach, które zostały powołane przy ustalaniu podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Na rozprawie w dniu 22 września 2016 r. (k. 98/2) Sąd oddalił wnioski dowodowe o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków: S. B., J. D. (2), E. S., Z. W., W. K., A. D. (4) uznając, iż zeznania te nie mogą wnieść nic istotnego do sprawy z uwagi brak przesłanki materialnoprawnej do uwzględnienia niniejszego roszczenia, o czym mowa będzie w dalszej części uzasadnienia.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Materialnoprawną podstawą roszczenia w niniejszej sprawie był art. 189 k.p.c., zgodnie z którym powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Uwzględnienie powództwa zgodnie z art. 189 wymaga spełnienia dwóch podstawowych przesłanek, tj. istnienia interesu prawnego w żądaniu udzielenia ochrony prawnej przez wydanie wyroku ustalającego oraz istnienia bądź nieistnienia danego stosunku prawnego bądź prawa (w zależności od rodzaju żądania udzielenia ochrony prawnej). Obie przesłanki muszą być spełnione łącznie w dniu zamknięcia rozprawy, nie zaś w dniu wytoczenia powództwa (art. 316 § 1 k.p.c.; por. kom. do art. 189 k.p.c. [w:] Manowska M. (red.), Adamczuk A., Prus P., Radwan M., Sieńko M., Stefańska E., Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Art. 1-505³⁸, WK, 2015; źródło: LEX).

Powód w niniejszej sprawie wnosił o ustalenie nieistnienia po stronie pozwanego posiadania (władania). Tymczasem, Sąd w niniejszym składzie podziela dominujące stanowisko w doktrynie i orzecznictwie, które przyjmuje, iż posiadanie nie jest prawem podmiotowym, a jedynie stanem faktycznym (tak m.in. kom. do art. 336 k.p.c. [w:] Kidyba A. (red.), Dadańska K.A., Filipiak T.A., Kodeks cywilny. Komentarz. Tom II. Własność i inne prawa rzeczowe, LEX, 2012; A. Kunicki [w:] System prawa cywilnego, t. II, 1977, s. 839 i n.; J. Ignatowicz [w:] Komentarz, t. I, 1972, s. 765; E. Gniewek, Komentarz, 2001, s. 775). Jednocześnie, zgodnie z utrwalonym stanowiskiem w judykaturze, jak też zgodnie z literalną wykładnią przepisu art. 189 k.p.c., można żądać ustalenia istnienia bądź nieistnienia jedynie stosunku prawnego lub prawa, z kolei nie można żądać ustalenia stanu faktycznego lub faktu (por. wyrok SN z dnia 05.10.1982 r., sygn. III CRN 244/82, źródło: Legalis nr 23349; orzeczenie SN z dnia 22.05.1953 r., sygn. I C 22/53, Legalis nr 666542). Należało więc przyjąć, iż wskazana przesłanka uwzględnienia powództwa nie została w niniejszej sprawie spełniona. Zwrócić uwagę należy, iż Sąd wzywał pełnomocnika powoda do sprecyzowania żądania (k. 75), czy powód wnosi o ustalenie nieistnienia po stronie pozwanego prawa własności, czy też posiadania (władania). W piśmie procesowym z dnia 7 stycznia 2016 r. (k. 77) profesjonalny pełnomocnik powoda wyraźnie sprecyzował żądanie i wskazał, iż wnosi o ustalenie nieistnienia po stronie pozwanego posiadania (władania). Już zatem niespełnienie jednej z przesłanek uwzględnienia powództwa opartego o art. 189 k.p.c., które muszą zostać spełnione kumulatywnie, obliguje Sąd do oddalenia powództwa. W konsekwencji, wobec tak sformułowanego żądania, wnioski dowodowe w przedmiocie dopuszczenia dowodu z zeznań świadków, powołanych na ustalenie wskazanej okoliczności faktycznej, należało oddalić jako nieprzydatne do rozpoznania sprawy.

Powyższe rozważania stanowią już samodzielną podstawę do oddalenia niniejszego powództwa, jednak wskazać również należy, iż powód nie wykazał, aby posiadał interes prawny w wystąpieniu z przedmiotowym powództwem. Taki interes prawny powód by miał, gdyby żądał ustalenia nieistnienia prawa po stronie pozwanego, a z dokumentów by wynikało, że pozwanemu takie prawo przysługuje. Tymczasem, ani z dokumentów, ani tym bardziej z twierdzeń strony powodowej nie wynika, aby pozwanemu przysługiwał udział w prawie własności wskazanej nieruchomości. Przede wszystkim, z odpisu księgi wieczystej nie wynika, aby pozwany legitymował się tytułem prawnym do wskazanej nieruchomości. Przyjąć zatem należało, iż nie istnieje niepewność prawa, do usunięcia której konieczne byłoby wytoczenie powództwa z art. 189 k.p.c. Strona powodowa w niniejszym procesie żąda ustalenia posiadania (władania), a zatem dotyczy to sfery ustaleń faktycznych, niemogących stanowić podstawy wskazanego powództwa. Wskazać również należy, iż interesu prawnego powód nie może upatrywać w okolicznościach hipotetycznych jak np. w możliwości wystąpienia z wnioskiem o zasiedzenie, jak wskazał w piśmie z dnia 9 grudnia 2015 r. (k. 58). W konsekwencji, uznać również należało, iż powód nie zdołał wykazać, iż posiada również interes prawny w wytoczeniu powództwa.

Wskazać również należy, iż brak było podstaw do odrzucenia niniejszego pozwu, co sygnalizowała strona pozwana z uwagi na przesłankę powagi rzeczy osądzonej. Co prawda pomiędzy wskazanymi stronami toczył się przed tut. Sądem proces w sprawie o sygn. VI C 54/13, ale jego przedmiotem było unieważnienie aktu notarialnego, a nadto po stronie pozwanej występowało również Starostwo Powiatowe- Starosta S. oraz żona pozwanego- A. D. (4). Co jednak istotne, postępowanie we wskazanej sprawie zostało umorzone postanowieniem z dnia 10 stycznia 2014 r., sygn. VI C 54/13, gdyż zostało zawieszona na podstawie art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c., a wniosek o jego podjęcie nie został zgłoszony w ciągu roku od daty postanowienia o umorzeniu (k. 137 akt sprawy VI C 54/13). Mając na względzie powyższe uznać należało, iż z uwagi na brak tożsamości przedmiotu żądania, jak również stron procesu, nie zachodziła podstawa do odrzucenia pozwu z uwagi na powagę rzeczy osądzonej.

Mając na względzie powyższe, Sąd na podstawie powołanych przepisów orzekł jak w pkt. 1 sentencji wyroku.

W pkt. 2 sentencji wyroku Sąd orzekł o kosztach na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. mając na względzie wynik procesu. Na wskazane koszty złożyły się opłata od pełnomocnictwa w wysokości 17,00 zł oraz koszty wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika reprezentującego pozwanego, ustalone na podstawie § 6 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 461 z późn. zm.).